

DİŞHEKİMLERİNİN HER TÜRLÜ İLETİŞİM ORTAMINDA YAYIN YAPMALARINA İLİŞKİN KILAVUZ

(TDB Merkez Yönetim Kurulu'nun 13-14 Temmuz 2011 Tarihli Toplantısında Kabul Edilmiştir)

(20.10.2017 tarihli MYK kararı ile değişik)

GİRİŞ

Gelişen teknoloji ile birlikte dişhekimlerinin hastalarıyla daha kapsamlı ve yaygın iletişim kurma olanakları artmıştır. İletişim ortamlarının maksatlı kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, haksız rekabete neden olma, toplumu yanlış bilgilendirme gibi etik ve yasal sorunlar sıklıkla gündeme gelmektedir.

Sağlık alanında reklam yapılması, insan sağlığının ticarî unsur haline dönüştürülmesinin engellenmesi ve kamu yararının korunması gerekçeleriyle kesin olarak yasaktır. Ancak, sağlık hizmetlerinde yasal sınırlar içinde duyuru veya tanıtım yapmak mümkündür. Reklamı tanıtımdan ayıran temel fark, reklamın mevcut talebi koruma veya artırma ya da yeni talep yaratma amacıyla yapılmasıdır. Hem uluslararası hem ulusal ölçekte, sağlık alanında talep yaratmaya yönelik yayınların yapılması genel olarak kabul görmeyen bir durumdur.

Ülkemizde sağlık alanında reklam yasağının sınırlarını çizen mevzuat, asıl olarak 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, Tıbbi Deontoloji Tüzüğü, TDB ve Dişhekimleri Odaları Disiplin Yönetmeliği ve Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik ile TDB Dişhekimliği Meslek Etiği Kuralları ile belirlenmiştir.[1]

Bütün bu yasal düzenlemelere göre, dişhekimleri her türlü iletişim ortamında hasta kabul ettiği yeri, muayene saatlerini, varsa uzmanlık alanı ile akademik unvanını duyurabilir; ancak bu duyuru talep yaratmaya veya kendi reklamını yapmaya yönelik olamaz.

Türk Dişhekimleri Birliği ve Dişhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliğinde de belirtildiği gibi, özel sağlık kuruluşlarının açılış, adres değişikliği, telefon değişikliği gibi durumlarda; söz konusu açılış veya değişikliğin izleyen bir ay içinde ve en çok üç kez mevzuattaki kurallara uygun biçimde ilan edilmesi serbest bırakılmıştır. **(Değişik: 21-22 Eylül 2022 MYK Kararı)**Söz konusu kural, belirtilen durumun ortaya çıkmasında reklam yapılmasına izin vermek değil, reklam boyutuna ulaşmayan ilanlarla değişikliklerin duyurulmasını amaçlamaktadır. **(Değişik: 21-22 Eylül 2022 MYK Kararı)** Bu hükümlere aykırı davranılması diğer idari yaptırımların yanı sıra disiplin cezası yaptırımı uygulanmasına da neden olur.

Dişhekimliği alanında yapılacak her türlü mesleki yayının, reklam yasağına ilişkin kural ve ilkelere uygun olması gereklidir. Öte yandan, bu yayınlarda kullanılan yazılı veya görsel alıntılarının telif hakkı gözetilerek ilgili mevzuata göre gerekli izinler alınmalıdır.

Bu kılavuz, sağlık hizmeti sunumunda dişhekimlerinin web sayfaları dahil olmak üzere her türlü iletişim ortamında uyması gereken kuralları belirlemek ve internet sitelerindeki ifadelerin reklam niteliğinde olmaması için dişhekimlerine rehberlik edebilmek amacıyla hazırlanmıştır. Ancak, kılavuzun içeriği mevcut yasal düzenlemelerdeki reklam yasağına ilişkin kuralları ortadan kaldıran biçimde yorumlanamaz.

DİŞHEKİMLERİNİN HER TÜRLÜ İLETİŞİM ORTAMINDA YAYIN YAPMALARINA İLİŞKİN KILAVUZ

1. Dişhekimleri, elektronik ortam da dâhil olmak üzere her tür araç ile yapacakları bütün yayınlarında sağlık mevzuatında yer alan, özellikle reklam yasağına ilişkin tüm kurallara uyarak mesleği genel olarak tanıtmaya, koruyucu ve tedavi edici ağız diş sağlığı konularında toplumu bilgilendirme hakkına sahiptir.
2. Yapılacak her türlü bilgilendirme, kendini meslektaşlarından öne çıkartma, hasta kazanma ya da yönlendirme amacı ile olmamalıdır. Bilgilendirmede etik ilkelere uymayan ve hasta haklarını ihlal eden, abartılı, yanıltıcı ve insanları korku ve paniğe düşürücü, yanlış yönlendirici, gerçeğe aykırı ifadeler kullanılmamalıdır.
3. Yayınlarda ayrımcılığa (ırk, dil, cinsiyet, yaş, inanç, siyasi ve ideolojik görüş vb.) neden olacak ifadeler yer verilmemelidir.
4. İnternet üzerinden hekimlik yapılmamalı, dişhekimi hastasını muayene etmeden, teşhis veya tedavi hizmeti vermemelidir. Site içerisinde mesleki bilgi içeren her sayfada görünür biçimde “Site içeriğinde bulunan bilgiler bilgilendirmek içindir, bu bilgilendirme kesinlikle hekimin hastasını tıbbi amaçla muayene etmesi veya tanı koyması yerine geçmez” ifadesi yer almalıdır.
5. Reklam unsuru bulunduran yazı, resim, fotoğraf ve benzeri doküman yayınlanmamalıdır. Hastaların tedavi öncesi ve sonrası görüntülerine yer verilmemelidir.
6. Hasta sırları paylaşılmamalı ve hasta mahremiyetine saygı ön planda tutulmalıdır.
7. Hekimlerin web sayfalarında hastalar tarafından kullanılmak üzere yorum bölümleri olmamalıdır.
8. Hasta talebini arttırma amaçlı olarak tedavi seçeneklerinden birinin diğerinden daha üstün olduğu yönünde yanıltıcı ve yönlendirici sunumlar yapılmamalıdır. Doğruluğu kanıtlanmamış ve bilimsel temele dayanmayan bilgiler paylaşılmamalı; alıntı yapılan bilimsel eserlerde kaynak belirtilmelidir.
9. Dişhekimliği uygulamalarının iyi veya kötü olduğuna ilişkin ifadeler yer verilmemeli; tedavinin ağrısız-acısız uygulanabileceği vaatlerinde bulunulmamalıdır.
10. Dişhekimi katıldığı mezuniyet sonrası eğitimleri, danışmanlık görevlerini, sertifikalarını sitesinde ilan etmemelidir. Web sayfasında, dişhekiminin mesleki olarak üye olduğu dernekler belirtilebilir. Ancak, üye olunan siyasi parti, topluluk, dernek veya gruplarla ilgili bilgilerin paylaşılması uygun değildir.
11. Yayınlarda muayenelerinin ya da sağlık kuruluşlarının büyüklüğünü, merkezi konumda olmasını, sessizliğini, temizliğini vb. öne çıkaran; çalışanların özelliklerini vurgulayan “en iyi, konusunda uzman, güler yüzlü, ilgili” gibi ifadeler kullanılmamalıdır.
12. Sağlık kuruluşlarının sundukları hizmet, uyguladıkları tanı ve tedavi yöntemleri ya da kullandıkları her türlü cihaz ve benzeri araçlar ile ilgili olarak reklam ve tanıtım yapılmamalıdır.
13. Meslek kuruluşları ile diğer mesleki sitelere yönlendirici linklere/bağlantılara yer verilebilir. Ancak, sağlık kuruluşu için internette sayfa hazırlayan/hazırlatan dişhekimi, site adresi olarak bir bilim ve uzmanlık dalının adını kullanmamalıdır. Örnek: www.çeneortopedisi.com, www.protez.com, www.ortodonti.com, www.turkiyenineniyidishekimi.com, gibi. Bu tür alan adları, isim ve benzeri başka kelimelerle birleştirilerek de kullanılmamalıdır.
14. Elektronik ortamdaki siteler, forumlar, vb. yapılar kullanılarak hasta yönlendirilmemelidir.
15. Tedavi ücretleri ile ilgili olarak hasta talebini yaratmaya, arttırmaya yönelik ifadeler kullanılamaz. Sunulan sağlık hizmetine ilişkin ücret tarifesi yayınlanabilir ancak kampanya, indirim veya ücretsiz hizmet ifadeleri bulunmamalıdır.
16. Dişhekimi, web sitesinde:
 - a) Dişhekim(ler)inin adı, soyadı ve unvanı ile çalıştığı kurum veya özel sağlık kuruluşunun ismi,
 - b) Bağlı bulunduğu Oda sicil numarası,
 - c) Türk Dişhekimleri Birliği sicil numarası,
 - d) Mezuniyet tarihi,

- e) Özel sağlık hizmeti veren kuruluşun adresi,
 - f) Telefon ve faks numaraları,
 - g) Çalışma gün ve saatleri,
 - h) Mezun olduğu / oldukları üniversitenin adı,
 - i) E-Posta adresi / adresleri ve buna ait mail formu,
 - j) Uzmanlık dalı ve akademik unvanı,
- gibi bilgilerine yer verebilir.

17. Ülke dışında bulunan sunucu makineyle ve / veya yabancı dille yapılan sunumlarda da mevcut kurallar ve yukarıda belirtilen kurallara uygun davranılmalıdır.

SOSYAL PAYLAŞIM SİTELERİ, SOSYAL MEDYA ORTAMLARI

1. Dişhekimleri, sosyal paylaşım sitelerinde yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda hareket etmelidir. Sosyal paylaşım sitelerinde ya da sosyal medya ortamlarında reklam amacına yönelik ifadeler veya görsel öğeler kullanılmamalıdır. Yapılan operasyonlar ve tedaviler reklam amaçlı olarak video paylaşım sitelerinde paylaşılmamalıdır. Web sayfaları ve diğer yayınlarla ilgili kurallar, toplumun ulaşımına açık sosyal paylaşım siteleri için de geçerlidir. Dişhekimleri meslek onur ve vakarına, meslek etiği kurallarına uygun ifadeler kullanmalı ve görsellere yer vermelidir.
2. Hekim tanıtım sitelerinde, dişhekimlerinin ücret karşılığı diğer meslektaşlarına göre daha fazla öne çıkarılması reklam yasağının ihlalidir. Bu tür sitelerde hasta yorumlarına veya hastaların dişhekimlerini övücü ifadelerine yer verilmesi yasaktır.

ARAMA MOTORLARINA KAYIT

1. Dişhekimleri veya dişhekimliği alanında faaliyet gösteren özel sağlık kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan web siteleri genel arama motorlarına kayıt ettirilebilir. Ancak bu kayıtlar sırasında sitede yer alan diğer hekimlerden farklılık gösterecek şekilde (farklı punto, çerçeve ve diğerleri) yayınlanması reklam olarak kabul edilmelidir.
2. İş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla rekabete yol açacak şekilde özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt yaptırılmamalıdır. İnternet kullanıcılarının kendi sitesine yönlendirilmesini sağlamak için internet kısa yolları kullanılmamalıdır. İnternet sayfasının, sadece dişhekimlerinin bulunmasına yönelik özel amaçlı arama motorlarına kayıt ettirilirken anahtar kelime (keyword) olarak; "adı ve soyadı veya özel sağlık kuruluşunun adı"nın, "bulduğu şehir-ilçe-semt adı"nın ve "uzmanlık alanı ve akademik unvanları"nın dışında bir tanıtma sözcüğü ya da tümcesi kullanılmamalıdır."

[1] İlgili yasal düzenlemelerin güncel haline tdb.org.tr/mevzuat internet adresinden ulaşılabilir.